

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Zoutwinning Zuid-Oost Twente door Akzo Nobel

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

30 maart 2010 / rapportnummer 2384-40

1. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

AkzoNobel Salt b.v. zoekt in Zuid-Oost Twente nieuwe locaties voor zoutwinning, omdat op de huidige locaties op langere termijn beperkte mogelijkheden zijn voor zoutwinning. Voor deze nieuwe winningen is een winningsvergunning (concessie) en een winningsplan nodig. Tevens is een vergunning in het kader van de Wet Milieubeheer (Wm-vergunning) nodig. Voor de besluitvorming over de Wm-vergunning wordt een MER opgesteld. Bevoegd gezag voor deze procedure is het Ministerie van Economische Zaken.

Als de concessie en de Wm-vergunning worden verleend, zal de gemeente Haaksbergen het bestemmingsplan voor de betreffende locatie aanpassen. Indien deze aanpassing gevolgen heeft voor gevoelige gebieden (EHS, Natura 2000-gebieden), moet er een plan-MER worden opgesteld voor het besluit over het bestemmingsplan. Een eventuele passende beoordeling moet onderdeel uitmaken van dat plan-MER. Dit advies gaat daarom ook beknopt in op de informatie die dat plan-MER en de passende beoordeling zou moeten bevatten. Als deze informatie wordt opgenomen, kan dit MER ook als plan-MER dienen voor de besluitvorming over het bestemmingsplan (zie verder §4.4).

De Commissie¹ voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie') beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een beschrijving van de geologische opbouw en het daarmee samenhangende geohydrologische grondwatersysteem in Zuid-Oost Twente en op de winlocatie;
- Een beschrijving van de mogelijke bodemdalingen, bodemtrillingen, effecten op de waterhuishouding als gevolg van het voornemen;
- Een beschrijving van de integriteit van de zoutcavernes en de monitoring daarvan;
- Een beschrijving van de gevolgen van het voornemen op landschap, cultuurhistorie en natuur (inclusief natuurgebieden zoals EHS en Natura-2000) en de maatregelen om deze gevolgen te verminderen;
- Een publieksvriendelijke samenvatting geschikt voor bestuurlijke besluitvorming.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUITEN

2.1 Achtergrond, probleemstelling

AkzoNobel wil zout van hoge kwaliteit gaan winnen op een nieuwe winningslocatie. In de startnotitie wordt van 6 naar 3 locatiealternatieven getrechterd. Daaruit is één voorkeurslocatie gekozen, namelijk Haaksbergen. De keuze voor deze locatie is gebaseerd op de verwachte zoutopbrengst, de kosten van de winning, de impact op de omgeving en de ingeschatte risico's. Het belangrijkste aspect voor de keuze van de winlocatie, de kwaliteit van het zout, is echter op dit moment nog niet bekend. Daarom wordt een proefboring uitgevoerd tijdens het opstellen van het MER. Uit de startnotitie blijkt beknopt maar duidelijk waarom alleen de locatie Haaksbergen wordt uitgewerkt als voorkeurswinningslocatie. Als de zoutkwaliteit op de voorkeurslocatie onvoldoende blijkt, worden ook de overgebleven locatiealternatieven in het MER onderzocht (zie verder §3.2).

2.2 Doel

AkzoNobel geeft in de startnotitie aan dat wordt gestreefd naar minimalisering van de impact van de zoutwinning (boorlocaties en leidingtracés) voor de omgeving en het zoveel mogelijk voorkomen van bodemdaling.

2.3 Beleidskader

De startnotitie gaat in §6.3 uitgebreid in op relevante regelgeving. Neem dit over in het MER en ga daarnaast in op beleid, nota's en plannen op rijksniveau zoals bijvoorbeeld:

- Nationaal Waterplan;
- Nationaal bestuursakkoord Water;
- Watertoets, om tijdens het planningsproces de waterhuishoudkundige belangen vroegtijdig en op evenwichtige wijze mee te wegen bij het opstellen van ruimtelijke plannen. Geef daarbij aan hoe het Waterschap Regge en Dinkel wordt betrokken bij het initiatief.

Op gemeentelijke niveau:

- Gemeentelijk waardenkaart in wording, gemeente Haaksbergen.

2.4 Te nemen besluit(en)

Geef aan welke besluiten nodig zijn om tot aanleg en ingebruikname van de boorlocaties en leidingtracés over te gaan.

Indien uit het onderzoek in het kader van het MER blijkt dat effecten op bodem, water of natuur zich tot in Duitsland uitstrekken zal inzicht gegeven moeten worden in de eventueel dan te volgen extra procedure(s).

Ga ook in op de noodzaak een ontheffing ingevolge de Flora- en Faunawet aan te vragen voor de diverse onderdelen van het voornemen (inrichten, boren, aanleggen leidingtracé).

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Voorgenomen activiteit

Het voornemen betreft een activiteit met veel onderdelen. In de startnotitie wordt onderscheid gemaakt in effecten in de voorbereidingsfase, productie- en onderhoudsfase, de ontmantelingsfase en de nazorgfase. Geef per fase aan uit welke werkzaamheden deze bestaat en hoe lang deze duurt. Beschrijf de transportbewegingen die het voornemen veroorzaakt. Ga ook in op de effecten op de bereikbaarheid van erven en percelen.

Werkwijze winningen

Geef een beschrijving van de boorwerkzaamheden en het gebruiksklaar maken van de verschillende winningsputten. Geef in een boorschema aan waar en wanneer de verschillende boringen zullen plaats vinden.

Geef een beschrijving van het proces van uitloging. Ga ook in op:

- de wijze waarop de gewenste vorm van de cavernes wordt bereikt (directe of indirecte injectie methode);
- de beheersing van de uiteindelijke vorm op de langere termijn;
- wat het “Good Salt Mining Practice” principe behelst;
- type en hoeveelheid oliehoudende vloeistof die in de caverne wordt aangebracht;
- de behandeling en het vervoer van het pekewater dat geproduceerd wordt.

Cavernes, integriteit en stabiliteit

De diepte, dikte en samenstelling van de zoutlagen (Zechstein en Rötzout) is variabel, evenals hun oplosbaarheid. Geef aan wat de geplande onderlinge posities van de cavernes in de Zechstein- of Rötformatie zullen zijn (caverne grid) inclusief de uiteindelijke afmetingen van de cavernes na beëindiging van de activiteiten (diepte, hoogte en breedte) en de dimensies van de tussenliggende pijlers. Geef aantal en posities van de winninglocaties aan op kaart, net als de tracés van de verschillende transportleidingen en kabels.

De stabiliteit van de caverne kan negatief beïnvloed worden door de vaak in zoutformaties aanwezige laagjes magnesiumzouten² en calciummagnesiumcarbonaten³. Geef aan of deze zouten worden verwacht en hoe daarmee rekening gehouden wordt.

Het zout kan onder invloed van druk en temperatuur gaan kruipen (halokinese). De caverne kan daardoor kleiner worden (convergeren). Dit kan tot bodemdaling leiden. Geef daarom aan hoe de integriteit tijdens de gebruiksfase bewaakt zal worden. Geef aan of en hoe de vorm van de cavernes kan veranderen in de tijd en wat hiervan de risico's zijn⁴.

² Magnesiumzouten (Carnalliet) kunnen bij het uitloggen van de cavernes ‘meegeloogd’ worden, en er kunnen dan twee ongewenste effecten gaan optreden:

- Er is een kleine kans dat een caverne via het uitgelogde carnalliet laagje in verbinding komt met een van de andere cavernes die relatief dichtbij liggen, hetgeen kan leiden tot ongewenst verlies van druk.
- Een afwijkende vorm van de caverne kan ontstaan, wat leidt tot een geringere stabiliteit.

³ Calciummagnesiumcarbonaten (Dolomiet), die vooral in het Röt voorkomen, kunnen de ontwikkeling van een caverne tegenwerken.

⁴ Zie “Best practices and methods in cavern abandonment”, I. Kroon, TNO-NITG Information, dec. 2003. De methode kan gebruikt worden bij het kiezen van de juiste voorzorgs-, mitigerende en monitoring maatregelen bij het sluiten van de cavernes.

Het bovenstaande maakt duidelijk dat het belangrijk is om de stabiliteit en integriteit van cavernes te onderbouwen op basis van een goed beeld van de geologische structuur van de zoutkoepel en omgeving. Gebruik hiervoor kaarten en secties om een gedegen driedimensionaal beeld van de ondergrond te verkrijgen.

Bouw dit beeld op uit:

- een reconstructie van de ondergrond op basis van de boorkernen uit de te boren exploratieput(ten) en de beschikbare seismische gegevens;
- geologische, geomechanische en thermodynamische criteria van de diepe ondergrond, met daarin een analyse van de locaties en geometrie van de geplande cavernes.

Geef aan hoe, gezien alle genoemde variabelen, de integriteit en lange-termijnstabiliteit van de cavernes worden gewaarborgd.

Leidingaanleg

Beschrijf hoe de verschillende typen leidingen en kabels worden aangelegd. Ga in op aantal, locaties, diameter, diepteligging en deklaag. Ga ook in op de duur van de aanleg, de werkstrook⁵ en de wijze van uitvoering en locaties daarvan (open vergraving, boring). Geef ook aan waar bemaling nodig is tijdens de aanleg.

Mitigerende maatregelen

Besprek in het MER de mogelijke en/of nodige mitigerende maatregelen. Ga hierbij in elk geval in op seizoenkeuze voor het boren en de leidingaanleg in verband met het voorkomen van effecten (licht, geluid, trillingen) op mens en dier (hinder, recreatief seizoen, agrarische activiteiten, effecten op vogeltrek, broedseizoen).

3.2 Alternatieven en varianten

In de startnotitie wordt een aantal uitgangspunten gegeven voor het ontwikkelen van alternatieven en varianten. Tijdens het locatiebezoek werd duidelijk dat de initiatiefnemer hoge ambities heeft om de impact van het voornemen te minimaliseren.

Configuratie van cavernes in ruimte en tijd

Werk onderscheidende varianten uit voor de (onderlinge) locatie, grootte en diepte van de cavernes in het zoutpakket. Ga ook in op verschillende mogelijkheden voor de timing van de aanleg van de cavernes onderling. Ga daarbij uit van het minimaliseren van de impact op de omgeving, op bodem en waterhuishouding en indien van toepassing op beschermde natuurgebieden. Werk de alternatieven uit voor een periode van 5 tot 10 jaar, en geef een doorkijk voor de aanpak/werkwijze voor rest van de winperiode. Geef per alternatief/variant een schatting van de winbare hoeveelheid zout.

Tracering van kabels en leidingen

Onderzoek de verschillende mogelijkheden en de tracés voor de aanleg van kabels en leidingen, en geef de alternatieven op kaart aan. Werk de tracéalternatieven uit op basis van milieuoverwegingen met betrekking tot de pas-

⁵ Zie ook de reactie van de Rijksdienst voor het Cultureelhistorisch Erfgoed waarin wordt benadrukt dat werkstroken in de praktijk vaak breder uitvallen dan gepland.

sage van natuurgebieden, waardevolle landschapselementen en/of cultuurhistorische waarden.^{6,7}

3.2.1 Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

De Commissie adviseert om in het ontwikkelproces van het MMA vooral aandacht te besteden aan het minimaliseren van:

- de risico's van bodemdaling voor de omgeving en voor de waterhuishouding;
- de effecten van leidingaanleg op natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden;
- overlast tijdens de aanlegfase voor omwonenden.

Het verwachte draagvlak of een eerder vastgelegd budget mogen geen argumenten zijn om oplossingsrichtingen met belangrijke milieuvordelen buiten beschouwing te laten.

3.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten.⁸

4. BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN MILIEUGEVOLGEN

In de startnotitie wordt een goede aanzet gegeven voor de effectbeschrijving. In tabel 5.6 wordt het beoordelingskader samengevat.

4.1 Bodem

Beschrijf het gebruikte geomechanische model om de bodemdaling in relatie tot de te produceren hoeveelheid zout te voorspellen. Ga hierbij in op:

- de belangrijkste modelparameters⁹;
- hoe het model gevalideerd wordt aan de hand van daadwerkelijk gemeten bodemdaling;
- een beschouwing over de nauwkeurigheid van de prognoses;
- hoe de cavernevorming kan worden gestuurd en welke (beïnvloedbare) parameters hierbij een rol spelen.

⁶ De Commissie denkt hierbij aan enken of enkwegen, houtwallen, bomenrijen of -groepen, archeologische waarden.

⁷ Zie ook de reactie van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed waarin aandacht wordt gevraagd voor het minimaliseren van de effecten op deze waarden.

⁸ Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

⁹ Bijvoorbeeld de temperatuur in de caverne, de dikte, diepte en samenstelling van de zoutlaag, de dichtheden en elastische parameters van de bovenliggende gesteente- en bodemlagen en de gesteentelaag direct onder de zoutafzetting.

Bandbreedte(s) bodemdaling

Beschrijf de mate van bodemdaling ten gevolge van zoutwinning voor de relevante uitvoeringsvarianten. Ga daarbij in op:

- locaties, horizontale uitbreiding en diepte van de uiteindelijke dalingskommen aan de oppervlakte;
- een schatting van de ontwikkeling van de dalingskommen als functie van de tijd;
- grootte en ruimtelijke verdeling binnen de dalingskommen van de aspecten scheefstand, kromming en horizontale vervorming;
- invloed van eventuele discontinuïteiten in de ondergrond, zoals breuken, op de vorm en diepte van de dalingskommen;
- invloed op de intensiteit en frequentie van bodemtrillingen en -zettingen in de regio.

Beschouw bij de mogelijke bodemdaling ook cumulatieve effecten met huidige activiteiten in de regio, zoals de gaswinning van de NAM en de huidige zoutwinning. Geef aan welke verdere bodemdaling het voornemen hieraan toe zal voegen.

Beschrijf de effecten, zoals genoemd in de startnotitie, tot 30 jaar na de verwachte beëindiging van de geplande activiteiten. Beschrijf de gebiedspecifieke technische maatregelen waardoor bodemdaling beperkt kan worden.

4.2 Water

Beschrijf de effecten op het grond- en oppervlaktewatersysteem. Geef in het MER een geohydrologische beschrijving van de ondergrond. Ga daarbij in op grondwaterstromen en de kwel- en inzijgingsgebieden. Onderzoek in hoeverre de op lange termijn verwachte bodembewegingen effect kunnen hebben op de grondwaterstroming en op de kwel/inzijgingspatronen.

De Commissie adviseert om de effecten op de waterhuishouding vast te stellen op basis van een kwantitatieve modellering. Geef de resultaten daarvan duidelijk weer op kaart. Beschrijf per alternatief:

- in welke gebieden veranderingen in de grondwaterstand en kwel/inzijging te verwachten zijn;
- de veranderingen in peilen en debieten van de diverse peilgebieden;
- een onderbouwing van de gemaakte keuzes in de peilaanpassingen;
- de gevolgen voor de huidige functies van deze gebieden zoals landbouw, natuur en bebouwing;
- (eventuele) veranderingen in de waterkwaliteit;
- of in de winterperioden voldoende afvoercapaciteit van water aanwezig is.¹⁰

Neem in het MER een overzicht op van mogelijke mitigerende maatregelen.

Beschrijf de effecten van de aanleg van leidingen en kabels op de (grond)waterhuishouding voor de mogelijke alternatieve leidingtracées. Denk daarbij aan de effecten van het vergraven van afsluitende bodemlagen en/of waardevolle bodemtypen en aan de tijdelijke effecten van bronbemaling (verdroging, zetting).

¹⁰ Hiervoor zou als uitgangspunt een nat (half)jaar gebruikt kunnen worden.

4.3 Natuur

MER en Plan-MER

In deze paragraaf worden aanbevelingen gegeven voor de beschrijving van de invloed van de zoutwinning op natuur in algemene zin. Indien de zoutwinning gevolgen heeft voor gevoelige gebieden (EHS, Natura 2000-gebieden), moet er een plan-MER worden opgesteld voor het besluit over het bestemmingsplan. Een eventuele passende beoordeling moet onderdeel uitmaken van dat plan-MER.

Voor de beschrijving van de invloed op Natura-2000 gebieden doet de Commissie een aantal specifieke aanbevelingen (zie aldaar). Als deze aanbevelingen worden uitgewerkt in dit MER, kan deze in principe ook voldoen als Plan-MER voor de besluitvorming over aanpassingen in het bestemmingsplan.

Invloed op natuur

Voor dit MER is het van belang, los van wet- en regelgeving, een beeld te krijgen van de mogelijke invloed van het voornemen op de natuur. Ga in het MER specifiek in op de effecten op beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).¹¹ Maak onderscheid tussen de verschillende gebieden en geef hiervan de status aan.

Bepaal ook voor activiteiten die niet in of direct naast een beschermd gebied liggen, in hoeverre het voornemen invloed kan hebben – al dan niet in cumulatie met andere activiteiten of handelingen – op een beschermd gebied (externe werking).

Geef per gebied:

- de begrenzingen van het gebied aan op kaart, inclusief een duidelijk beeld van de ligging van het plangebied;
- de afstanden van de voorgenomen activiteit tot de beschermde gebieden of kaarten met een duidelijke schaal waarvan dit is af te leiden;
- inzicht in de ecologische relaties in deze gebieden (functie als leefgebied, ecohydrologische relaties) en hun relatieve kwetsbaarheid/robuustheid.

Ga in op de tijdelijke effecten in de aanlegfase (zoals effecten van verstoring door geluid, verlichting, en vervoersbewegingen; vergraving, tijdelijke bronbemaling), en de meer permanente en langere termijn effecten van de bodemdaling, op met name de waterhuishouding. Geef tevens mitigerende en/of compenserende maatregelen aan, die de verwachte negatieve effecten op natuur kunnen wegnemen of verzachten.

¹¹ Let op: naast Natura 2000 en de EHS gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998), beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en faunawet) en gebieden die vanwege internationale verdragen daartoe zijn aangewezen (art. 27 Natuurbeschermingswet 1998). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

Natura 2000-gebieden

Geef per Natura 2000- gebied:

- de instandhoudingsdoelstellingen¹² voor de verschillende soorten en habitats en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de kernopgaven (waarin ook relevante opgaven met betrekking tot ecohydrologische sleutelfactoren zijn benoemd);
- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit¹³ van habitattypen en leefgebieden voor soorten.

Onderzoek of er gevolgen voor het Natura 2000-gebied zijn. Een belangrijk aandachtspunt is hier met name het eventuele lange termijn effect van bodemdaling en daarmee het indirecte gevolg voor het grondwaterregiem in de betreffende natuurgebieden. Een goede aanzet voor een ecohydrologische systeembeschrijving en probleemverkenning van de Natura 2000 – gebieden is te vinden in de LNV kansen/knelpuntenanalyse; indien geen actuele gegevens voor gebieden beschikbaar zijn, voer dan een aanvullende analyse uit.

Als op grond van objectieve gegevens niet kan worden uitgesloten dat het voornemen afzonderlijk dan wel in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor het/de Natura 2000-gebied(en), geldt dat een passende beoordeling opgesteld moet worden, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.¹⁴

Onderzoek, indien van toepassing, in de passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.¹⁵ Uit de wetgeving volgt dat een project alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets¹⁶ met succes wordt doorlopen.¹⁷

Provinciale ecologische hoofdstructuur

Beschrijf voor provinciale EHS-gebieden de daarvoor geldende ‘wezenlijke kenmerken en waarden’. Onderzoek op vergelijkbare wijze als voor de Natura 2000 gebieden welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een ‘nee-tenzij’ regime. Geef aan hoe het ‘nee-tenzij’ regime provinciaal is uitgewerkt in een toetsingskader¹⁸. Beschrijf bij eventuele gevolgen welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.

¹² Voor de Vogelrichtlijngebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen, te vinden in de aanwijzingsbesluiten van deze gebieden. Op dit moment lopen procedures om Natura 2000-gebieden aan te wijzen: de Habitatrictlijngebieden worden daarmee aangewezen en de Vogelrichtlijngebieden worden opnieuw aangewezen. Hiervoor worden eerst ontwerp-aanwijzingsbesluiten genomen en vervolgens definitieve aanwijzingsbesluiten. Beschrijf in het MER, indien van toepassing, de instandhoudingsdoelstellingen van de Vogelrichtlijngebieden en, indien van toepassing, de instandhoudingsdoelstellingen uit de ontwerp-aanwijzingsbesluiten. In de (concept)beheerplannen worden deze per gebied uitgewerkt in omvang, ruimte en tijd.

¹³ Zie voor een kenschets, definitie en kwaliteitseisen van habitattypen en de ecologische vereisten van soorten de profielendocumenten van LNV.

¹⁴ Art. 19f Natuurbeschermingswet 1998.

¹⁵ Uit de huidige lijn in de jurisprudentie volgt dat dit het geval is wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat er geen schadelijke gevolgen voor de natuurlijke kenmerken zijn.

¹⁶ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁷ Art. 6, lid 3 en 4 Habitatrictlijn, geïmplementeerd in art. 19g en 19h Natuurbeschermingswet 1998.

¹⁸ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld, dat in principe past binnen de nationale Nota Ruimte en de Spelregels EHS.

Soortenbescherming¹⁹

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.²⁰ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten²¹ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats²². Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.4 Woon- en leefmilieu

4.4.1 **Geluid en licht**

Beschrijf de productie van geluid en licht tijdens aanleg- en gebruiksfase. Beschrijf welke verlichting wordt gebruikt. Gezien het open landschap op de voorkeurslocatie Haaksbergen zal licht snel hinder en/of verstoring geven op mens en fauna.

Geef, voor zowel geluid als licht²³, aan of wordt voldaan aan norm- en grenswaarden. Geef ook aan welke mitigerende maatregelen worden getroffen om overlast in aanleg- en gebruiksfase te beperken.

4.4.2 **Externe veiligheid**

Zoutwinning door middel van uitloging is een bewezen methode die al tientallen jaren wordt gebruikt, en waarvan de risico's goed bekend zijn. Ga in het MER na of de verschillende fases van het voornemen effect hebben of kunnen hebben op externe veiligheid.

4.5 Landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie)

Beschrijf voor het gehele plangebied de effecten op het landschap. Geef aan wat het effect van het voornemen is op het bestaande landschapsbeeld en de aanwezige cultuurhistorische waarden (zoals bijvoorbeeld archeologische vindplaatsen, verkavelingspatronen, oude verbindingswegen, bomerijen of -groepen). Ga in op de visueel-ruimtelijke inpassing in het bestaande landschap van het nieuwe type zouthuisje en hoe dit past in de bestaande traditie op dit punt.

¹⁹ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

²⁰ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrichtlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

²¹ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

²² De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

²³ Zoals bijvoorbeeld die van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV).

Geef in het MER een overzicht van de cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied. Wanneer uit bureauonderzoek blijkt dat er mogelijk archeologische vindplaatsen aanwezig zijn dan dient door veldonderzoek te worden vastgesteld of dit inderdaad zo is. Uit het MER moet blijken wat de omvang en begrenzing van eventuele archeologische vindplaatsen is en of deze behoudenswaardig zijn.²⁴ Geef in het MER duidelijk aan wat het effect van de verschillende alternatieven / varianten is op aanwezige cultuurhistorische waarden (waaronder ook archeologische vindplaatsen).

5. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

6. EVALUATIEPROGRAMMA

De Commissie adviseert in het MER een beschrijving van de monitoring- en evaluatieprogramma's op te nemen, op basis van het te verrichten onderzoek en te constateren leemten in kennis in het kader van het MER.

Beschrijf hoe de omvang, mate en snelheid van de bodemdaling die optreedt tijdens en na de zoutwinning wordt gemonitord.

Belangrijke aandachtspunten bij het monitoring- en evaluatieprogramma zijn:

- welke parameters worden gemeten?
- hoe wordt de nulmeting vorm gegeven?
- hoe en op welke wijze worden deze parameters gemeten?

Een plan van aanpak waarin wordt beschreven wat te doen bij welke daling en wie de uitvoerende en/of verantwoordelijke instanties zijn, zou als appendix in het MER kunnen worden opgenomen.

²⁴ Hiertoe dienen voor het MER de onderzoeksstappen 'bureauonderzoek', 'inventariserend veldonderzoek karterende fase' en 'inventariserend veldonderzoek waarderende fase' te worden doorlopen, voorzover de resultaten van de voorafgaande onderzoeksstap hier aanleiding toe geven.

BIJLAGE 1: Projectgegevens richtlijnenfase besluit-m.e.r.

Initiatiefnemer: AkzoNobel Salt b.v.

Bevoegd gezag: Ministerie van Economische Zaken

Besluit: Vergunning in het kader van Wet Milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: vrijwillig MER

Activiteit: Winning van zout

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van: 27 januari 2010
ter inzage legging startnotitie: 28 januari 2010 tot en met 11 maart 2010
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 18 januari 2010
richtlijnenadvies uitgebracht: 30 maart 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

dr. M.J. Brolsma
dr.ir. J. Hoeks
drs. W. Smal (secretaris)
M.A.J. van der Tas (voorzitter)
dr. N.P.J. de Vries

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie en relevante omstandigheden legt de Commissie in de meeste gevallen een locatiebezoek af. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Startnotitie Zoutwinning Zuid-Oost Twente, AkzoNobel Salt B.V., 12 januari 2010
- Geological report , MWH B.V., 27 april 2009
- Assessment of surface situation, MWH B.V, 13 oktober 2008
- Surface subsidence update, Respec Consulting & Services, februari 2008
- Ruimtelijke verkenning, Oranjewoud, 21 februari 2007

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Zoutwinning Zuid-Oost Twente door Akzo Nobel

AkzoNobel Salt b.v. zoekt in Zuid-Oost Twente nieuwe locaties voor zoutwinning, omdat op de huidige locaties op langere termijn beperkte mogelijkheden zijn voor zoutwinning. Voor deze nieuwe winningen is een vergunning in het kader van de Wet Milieubeheer (Wm-vergunning) nodig. Voor de besluitvorming hierover wordt een MER opgesteld. Bevoegd gezag voor deze procedure is het Ministerie van Economische Zaken.

ISBN: 978-90-421-3009-8

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

